

**Жуков Владлен Валерійович**

к.е.н., доцент кафедри банківської справи

Харківський національний економічний університет

імені Семена Кузнеця

## **ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ НА ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ**

Фондовий ринок є багатоаспектною соціально-економічною системою національної економіки, оскільки він сприяє інвестиційній активності й розвитку виробництва, збільшенню доходів суб'єктів господарювання, позитивним процесам у соціальній сфері.

Він сприяє акумулюванню капіталу для інвестицій у виробничу і соціальну сфери, структурній перебудові економіки, позитивній динаміці соціальної структури суспільства, підвищенню добробуту кожної людини шляхом володіння і вільного розпорядження цінними паперами, психологічній готовності населення до ринкових відносин.

Важливість даної теми була висвітлена у працях таких науковців, як: Б. Андрушків, С. Брус, М. Голєв, О. Дегтярьова, Б. Дмитрук, Р.Дудяк, Т. Кушнір, К.Мельниченко, І. Павленко, В. Павлов, О.Ромашко, Г. Сухоруков та інші.

Розвитку фондового ринку України у сучасних умовах заважає недостатньо обсягів внутрішніх та зовнішніх інвестицій. Тому визначення ролі банків на ринку цінних паперів, виявлення проблем які заважають розвитку цього ринку та запровадження рекомендацій щодо покращення становища банків на фондовому ринку є актуальними.

Загалом можна виділити такі проблеми фондового ринку [1, 3]:

- психологічне неприйняття та недооцінка потенціалу фондового ринку як важливого елементу фінансової системи ринкової економіки;

- низький рівень специфікації прав власності, що зумовлює численні корпоративні конфлікти;
- слабка зацікавленість стратегічних іноземних інвесторів у вітчизняному фондовому ринку;
- недосконале законодавче забезпечення;
- нерозвинутість біржової торгівлі, низький рівень сучасних технологій біржової торгівлі;
- інформаційна закритість ринку, недостатність та нерегулярність отримання фінансової інформації про діяльність емітентів;
- низька ліквідність біржового ринку тощо.

Якщо ж розглядати конкретно специфіку проблем діяльності банків на ринку цінних паперів, то можна побачити такі недоліки:

- невизначеність моделі інвестиційної політики, нормативно-правова незабезпеченість з точки зору його ефективного функціонування, роздрібнена система державного регулювання
- невеликі обсяги та неліквідність цінних паперів, високий ступень ризиків, пов'язаних з цінними паперами;
- нерозвиненість матеріальної бази, технології торгівлі цінними паперами, інфраструктури;
- недостатній рівень розвитку фондового ринку;
- слабкий наявний ресурсний потенціал банківської системи України і його нестабільність;
- недостатній рівень компетенції працівників банку з приводу діяльності фондового ринку [2, 5, 6].

Розвиток ринкової економіки вимагає корінних змін у всіх сферах діяльності суб'єктів господарювання. Однак для того, щоб правильно визначити конкретні шляхи цих змін, необхідно зробити всебічний аналіз діяльності банків на фондовому ринку України, необхідно розглянути динаміку вкладень банків у цінні папери (рис. 1).

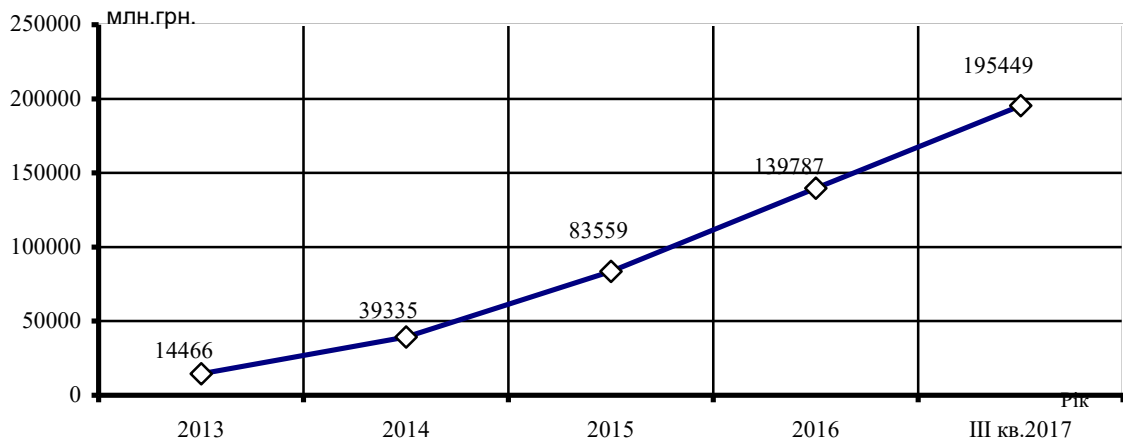


Рис. 1. Динаміка вкладень банків у цінні папери за 2013-2017 роки

Аналізуючи наведені дані, можна стверджувати, що загалом у період з 2013 по 2016 роки сума вкладень у цінні папери банків збільшилась із 14466 млн. грн. до 138278 млн. грн. Це свідчить про те, що, незважаючи на низку існуючих проблем на фондовому ринку, банки продовжують провадити свою діяльність із цінними паперами. Тобто більшість українських банків все таки має змогу знайти ресурси та адаптуватись то змін зовнішнього середовища і здійснювати операції на фондовому ринку.

При цьому варто звернути увагу, що найбільший сплеск нарощення суми вкладень на 44 224 млн. грн. відбувся у період із 2013 по 2014 роки.

Із 2014 по 2015 роки темпи дещо зменшились, що може бути пов'язано із політикою НБУ щодо ліквідації та введення тимчасової адміністрації ФГВФО у неплатоспроможних банках, з 2016 року ситуація покращилась [3,4].

Для вдосконалення процесу діяльності банків на фондовому ринку України необхідно сформулювати шляхи покращення та заходи, що дозволять вирішити існуючі проблеми на ринку цінних паперів.

Здійснений аналіз дозволяє запропонувати такі шляхи оптимізації діяльності банків на фондовому ринку:

- удосконалення законодавчого ініціювання та участь у розробці стратегії розвитку фінансової системи України;
- інституціональне забезпечення діяльності банків на фондовому ринку;

- вирішення комплексу питань щодо вільного обігу в Україні цінних паперів іноземних компаній, купівлі українських цінних паперів іноземними інвесторами;
- сприяння зростанню обсягу операцій банку з цінним паперами;
- удосконалення умов випуску та обігу на внутрішньому ринку одержаних цінних паперів України;
- створення сприятливих умов для випуску банками власних цінних паперів для розміщення їх за кордоном, зокрема на умовах субординованого боргу;
- надійність захисту інвесторів - створення необхідних умов для реалізації інтересів суб'єктів фондового ринку та забезпечення захисту їх майнових прав;
- регульованість – створення гнучкої та ефективної системи регулювання фондового ринку;
- державним органам управління здійснення належного контролю за функціонуванням ринку цінних паперів.

Для активізації банківської інвестиційної діяльності необхідною є наявність широкого спектру цінних паперів, яка б давала можливість інвестору знайти об'єкт інвестування з прийнятними інвестиційними характеристиками щодо дохідності, ризикованості та ліквідності.

Інвестиційна діяльність банків є важливим джерелом розвитку реального сектора економіки, забезпечуючи тісний зв'язок між секторами юридичних осіб, фізичних осіб і банківських установ.

Однак проведені дослідження стану банківського інвестування в останні роки свідчать про недостатній рівень розвитку даної сфери при наявності вагомого потенціалу до її розширення.

Тому, треба запровадити комплекс заходів направлених в першу чергу на зростання ліквідності ринку, покращення заходів з регулювання ринку, та інвестиційного клімату для банківської системи та країни в цілому. При цьому заходи щодо стимулювання ринку цінних паперів необхідно проводити системно та по усім напрямках одночасно, оскільки учасники ринку взаємопов'язані і взаємозалежні.

Запропоновані заходи з метою удосконалення вітчизняного фондового ринку дозволять підвищити ліквідність ринку, привабливість акцій емітентів, залучити додаткових інвесторів, а також покращити заходи з регулювання ринку, та підвищити конкурентоспроможність вітчизняного ринку цінних паперів.

### **Список використаної літератури:**

1. Сухоруков Г. М. Тенденції розвитку фондового ринку / Г. М. Сухоруков // Цінні папери України. – 2015. – № 43 (535). – С. 5–8. 2.
2. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2121-14/ed20120527>.
3. Мельниченко К. О. Інвестиційна діяльність комерційних банків на ринку цінних паперів України / К. О. Мельниченко // Фондовий ринок. – 2014. – № 25. – С. 6–9.
4. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ssmsc.gov.ua>.
5. Рудалева Л.В. Аналіз діяльності банків на фондовому ринку України в процесі модернізації національної економіки / Л.В. Рудалева // Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія : Управління. – 2013. – Вип. 2. – С. 306-315.
6. Брус С.І. Банки на фондовому ринку України : зміна інвестиційних пріоритетів / С.І. Брус // Економіка і прогнозування. – 2011. – № 4. – С. 86-96.